

شمس و شهریار ستارگان درخشان آذربایجان

دیوار آذربایجان اقلیمی تابناک از ستارگان عرصه فرهنگ و ادب است و از شمس تا شهریار ستارگانی درخشان در این آسمان جلوه‌گری می‌کنند.

دیوار آذربایجان اقلیمی تابناک از ستارگان عرصه فرهنگ و ادب است و از شمس تا شهریار ستارگانی درخشان در این آسمان جلوه‌گری می‌کنند.

به گزارش **خبرگزاری فارس** از تبریز، به روایت تاریخ، آذربایجان زادگاه زرتشت، مقر شاهان صفوی، محل پرورش شاعران نامی چون «قطران«، «خاقانی«، «نظامی«، «شیخ محمود شبستری«، «استاد سید محمد حسین شهریار«، «پروین اعتصامی« و یادآور جوشن اندیشه‌ای «مولانا« و «شمس تبریزی« و ظهور اسلام شناسان برجسته‌ای، «نظیر علامه امینی«، «علامه محمد حسین طباطبائی«، «علامه محمد تقی جعفری« و چهره‌های برجسته سیاسی و فرهنگی و آزادیخواهانی مانند، «ستارخان« سردار ملی و «باقرخان« سالار ملی، «شیخ محمد خیابانی« و سرزمین شهدای محرابی چون «آیت الله شهید مدنی« است.

دانشمندان برجسته چون «پروفسور هشترودی«، «پروفسور عدل« و هنرمندانی مانند، «اقبال آذر« معروف به «سلطان آواز ایران« و «غلامحسین بیگچه خانی«، «فرنام« و پیشتازان تئاتر نوین ایران نیز از این دیوار برخاسته‌اند.

مقبره «آق‌لار« بقعه «آق‌لار« یک بنای چهار ضلعی آجری است که در محله «پسندآباد« مراغه واقع است. این مقبره مدفن «سید میرفتاح الموسوی المراحی« از علمای معروف مراغه متوفی به سال 1175 هجری قمری است. بنای اولیه بقعه در همان سال به دستور «ظل السلطان« احداث شده و براساس کتیبه سنگ مرمر سر در ورودی در سال 1247 هجری قمری، توسط «حاج عباس، علی، بناد« ممت شد. مقبره الشعرای تبریز مقبره الشعرای تبریز در محله «سرخاب« در جانب شرقی بقعه «سید حمزه«، «مقبره قائم مقام« و «ملاباشی« واقع شده و یکی از معروف‌ترین اماکن تاریخی تبریز به شمار می‌آید.

این مقبره مدفن ده‌ها تن از عرفا، شعرا، دانشمندان و ادیبان نامدار سرزمین ایران اسلامی است. معروفترین این بزرگان عبارتند از: «مولانا محمد« معروف به بابا مزید، «خواجه عبدالرحیم آبادی«، «مولانا نظام الدین یحیی غوری«، «شیخ بلغاری«، «مولانا محمد مغربی«، «سلطان پیریاب«، «شیخ معین الدین صفار«، «مولانا عبد القادر نجوانی«، «مولانا بهاء الدین خاکی«، «مولانا ضیاء الدین فاریابی«، «قطران تبریزی«، «فلکی شروانی«، «عصار تبریزی«، «انوری ابیوردی«، «شیخ محمد خیابانی«، «ثقه الاسلام تبریزی«، «سید محمد حسین شهریار« و ده‌ها شاعر و عارف دیگر.

«مقبره الشعرا« تا پیش از اشغال تبریز توسط عثمانی‌ها در اواخر سده دهم هجری، آباد بود ولی توسط عثمانی‌ها به ویرانه‌ای تبدیل شد؛ در سال 1337 شمسی به دنبال انتشار دیوان «کمال خجندی« توسط «عزیز دولت آبادی« و پس از یافتن «قبر کمال« در محله «ولیانکوه«، «مقبره الشعرا«، مورد توجه مسئولان قرار گرفت و در سال‌های بعد از انقلاب اسلامی در اثر پیگیری‌های فرهنگ دوستان تبریز و تلاش‌های اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، بنای یادبود با شکوهی در این محل احداث شد.

پس از وفات استاد «محمد حسین بهجت تبریزی« معروف به «شهریار« و تعیین تالار اصلی آن بنا به عنوان محل آرامگاه این شاعر بزرگ معاصر، پارک «مقبره الشعرای تبریز« به‌عنوان یکی از جاذبه‌های معروف تبریز برای گردشگران داخلی و خارجی، مطرح شده است.

مقبره «واحدی مراغه‌ای« مقبره «رکن الدین ابوالحسن مراغی« مشهور به «واحدی مراغه‌ای« متعلق به عارف و شاعر پارسی‌گوی نامدار و صاحب مثنوی معروف «جام جم« است که در میان باغ زیبایی در شهر مراغه بنا شده است. بر روی سنگ قبر، تاریخ وفات وی شعبان 837 هجری قمری حک شده است.

بنای فعلی آرامگاه در سال 1322 شمسی از طرف انجمن آثار ملی ایران احداث شد و سنگ مقبره قبلی به موزه مراغه منتقل شد. این آرامگاه یکی از جاذبه‌های گردشگری مراغه محسوب می‌شود.

مقبره «ثقه الاسلام« مقبره شهید «میرزا علی آقا ثقه الاسلام«، متعلق به شیخ الاسلام تبریز، از پیشوایان بزرگ مشروطیت و علمای طراز اول دوره قاجار است که در روز عاشورای محرم سال 1330 هجری قمری به دست قشون روس تزاری شهید شد، و امروز مقبره الشعرای تبریز، زیارتگاه مردم است.

مقبره «شاه حسین ولی« مقبره «شاه حسین ولی« در محله «باغمیشه« تبریز، کنار پل سنگی در حیاط دبستان «شاه حسین ولی« واقع شده است. صاحب کتاب «روضات الجنات« و «جنات الجنان«، «شاه حسین ولی« را از اولاد «شیخ شهاب الدین سهروردی« متوفی به سال 882 هجری قمری می‌داند.

مقبره «قائم مقام فراهانی« مقبره «میرزا عیسی« معروف به «میرزا بزرگ قائم مقام« پدر «میرزا ابوالقاسم قائم مقام فراهانی« در محاذات جنوبی مقبره «ثقه الاسلام« در محل مقبره الشعرا جای دارد. «اتابک اعظم قائم مقام«، از وزرای معروف دوره قاجار و از رجال با تدبیر تاریخ ایران بود که در سال 1237 هجری قمری درگذشت.

مقبره « خجندی» « شیخ کمال الدین مسعود خجندی»، از شعرا و عرفای به نام قرن هشتم هجری متولد خجند است که هنگام بازگشت از سفر حج در تبریز ماندگار شد. وی در سال 793 هجری قمری درگذشت و مقبره او در باغی در محله « ولیانکوی « در خیابان آبرسانی تبریز واقع است.

قبر « کمال خجندی» در جوار قبر « کمال الدین بهزاد» نقاش معروف قرن نهم هجری در سردابه‌ای قرار دارد که اخیراً از سوی میراث فرهنگی آذربایجان شرقی مرمت شده است. این مقبره در حال حاضر در داخل پارکی معروف به « باغ دو کمال» تبریز واقع است. مقبره « کمال الدین بهزاد» « کمال الدین بهزاد»، بزرگ نقاش مینیاتور ساز ایرانی است که در قرن دهم هجری در شهر هرات به دنیا آمد و در مکتب استاد « میرک هروی» پرورش یافت. استاد « بهزاد» در دستگاه « سلطان حسین بایقرا» منزلتی خاص یافت. شاه اسماعیل صفوی هنگام فتح هرات « بهزاد» را با خود به تبریز آورد و در سال 928 به ریاست کتابخانه سلطنتی منصوب کرد. در زمان شاه طهماسب نیز « بهزاد» معزز بود.

وی از اساتید مسلم نقاشی مینیاتور ایرانی بوده و از شهرتی جهانی برخوردار است. استاد « کمال الدین بهزاد» در سال 942 هجری قمری، در تبریز درگذشت و در کنار آرامگاه « شیخ کمال» خجندی» به خاک سپرده شد.

مقبره « شیخ محمود شبستری» مقبره « سعدالدین محمود بن عبدالکریم بن یحیی» از عرفای بزرگ و مشاهیر آذربایجان، صاحب مثنوی معروف به « گلشن راز» در باغی موسوم به گلشن در شهر شبستر واقع شده است.

در جوار مقبره « شیخ محمود شبستری»، آرامگاه استاد وی « بهاءالدین یعقوب تبریزی» نیز قرار دارد. این آرامگاه در اواخر قرن ششم و اوایل قرن هفتم هجری قمری ساخته شد، ولی در زمان قاجاریه توسط « حاج میرزا آغاسی» وزیر « محمد شاه» تجدید عمارت شد.

در سال 1267 هجری قمری دو قطعه سنگ نبشته مرمر با خط نستعلیق برجسته روی قبرها نصب گردید. سنگ مزار « شیخ محمود شبستری» سال وفات وی را 720 هجری قمری در 33 سالگی ذکر کرده است. در سال 1297 هجری قمری این بنا به امر « میرزا حسن خان سپهسالار» پیشکار ایالت آذربایجان مرمت شد. سپس در سال‌های 1310 و 1340 و بالاخره در سال‌های اخیر مرمت گردید.

مثنوی « گلشن راز» شیخ محمود شبستری سرشار از مضامین فلسفی و کلامی و حکمت است و یکی از متون شگفت‌انگیز منظوم در زمینه تفکر اسلامی به شمار می‌آید.